

Som led i Danske Advokaters arbejde for en forbedret retssikkerhed for advokater er det et centralt mål at arbejde for, at vores medlemmers og den enkelte advokats håndtering af de advokatetiske regler i konkrete situationer er så smidig, enkel og træfsikker som muligt. Vi ønsker en stadig forbedring af den service, der ydes til vores medlemmer i det daglige i form af viden og værktøjer, som kan lette dagligdagen.

Advokatrådet har som bekendt godkendt reviderede advokatetiske regler sammen med nogle særlige bemærkninger, som dels er generelle, dels knyttet til udvalgte bestemmelser. De nye regler og særlige bemærkninger vil blive anvendt af Advokatrådet fra den 1. oktober 2011.

Danske Advokater har i et skema, som du kan læse nedenfor, som vejledning udarbejdet nogle supplerende bemærkninger til i første omgang interessekonfliktreglerne.

Skemaet er bygget op på den måde, at de gældende advokatetiske regler er gengivet i første søjle. Den anden søjle indeholder Advokatrådets særlige bemærkninger (dateret juni 2011). Danske Advokaters bemærkninger er gengivet i den tredje søjle.

De supplerende bemærkninger angiver selvsagt alene det, der er brancheorganisationens fortolkning og opfattelse af de til enhver tid gældende advokatetiske regler og den nævns- og retspraksis, der knytter sig hertil, og Danske Advokater påtager sig intet ansvar for anvendelsen af de supplerende bemærkninger. Bemærkningerne udgør således alene et bidrag til fortolkning af de advokatetiske regler og påvirker ikke på nogen måde den enkelte advokats pligt til at foretage en selvstændig, konkret vurdering i det enkelte tilfælde af de advokatetiske reglers betydning for et konkret forhold under inddragelse af relevante fortolkningsbidrag i øvrigt. I det omfang Advokatnævnet og domstolene i praksis måtte træffe afgørelser, der afviger fra branchens opfattelse, som den er kommet til udtryk i skemaet, vil bemærkningerne i skemaet blive ændret i overensstemmelse hermed.

Det er vores håb, at skemaet kan give vores medlemmer en bedre vejledning i det daglige arbejde. Samtidig er det tanken, at der skal ske en løbende opdatering og videreudvikling, så også andre centrale bestemmelser i de advokatetiske regler behandles. Den løbende opdatering og videreudvikling varetages af sekretariatet i samarbejde med en redaktionskomité under Danske Advokaters etik-udvalg. Den løbende opdatering og versionering af søjleskemaet bevirker, at man ikke bør forlade sig på papirversioner af skemaet.

Vi modtager gerne relevante input og erfaringer fra vores medlemmer.

AER – advokatetiske regler, en oversigt over bestemmelserne og bemærkninger hertil

Advokatrådets Almindelige bemærkninger

Advokatnævnets og domstolenes praksis har været et solidt fundament for arbejdet, idet det er AER's vigtigste formål at afspejle denne praksis over for advokaterne.

De overordnede målsætninger har i øvrigt i vidt omfang været de samme, som blev lagt til grund for et tidligere arbejde med AER. Dette arbejde blev udført i 2006, men strandede i forbindelse med den politiske indsats for foreningsfrihed og den senere omdannelse af Advokatsamfundet.

Egentlige laugsregler er således fjernet, og der er gjort forsøg på at gøre sproget mere læsevenligt og nutidigt. Endvidere er bestemmelser, der gengiver eller henviser til lovgivningen, kun medtaget, når det har været særligt begrundet. Ligeledes er ordet "bør" erstattet af "skal". Derimod er det ikke fundet hensigtsmæssigt at gøre regelsættet kønsneutralt, hvilket heller ikke er sket i forbindelse med Advokatrådets vedtagelse af reglerne om oplysningspligt i 2010.

Forslaget fra 2006 og CCBE's Regler om god advokatskik har været inspirationskilder, men Advokatrådet har ikke følt sig bundet til at kopiere disse inspirationskilders indhold eller formuleringer. AER består af vejledende bestemmelser til brug for advokater. Det har derfor været Advokatrådets overvejende opfattelse, at programerklæringer uden materielt indhold, som i vidt omfang er rettet mod andre grupper i samfundet end advokater, ikke har en naturlig plads i AER. Sådanne erklæringer er derfor holdt på et minimum.

Bestemmelserne om oplysningspligter i det tidligere kapitel 3.3, som blev indsat i 2010, gengiver for langt hovedpartens vedkommende eksisterende lovgivning. Det er efter Advokatrådets opfattelse indtil videre velbegrundet i dette tilfælde, da kapitlet i høj grad bidrager til et bedre overblik over lovgivningens regler, som gradvist er blevet mere omfangsrige og komplicerede. Udover et par justeringer, har Advokatrådet ikke fundet anledning til at foreslå ændringer i dette kapitel.

Advokatrådet har gjort et forsøg på at ensarte sprogbrugen i AER. I det hidtidige regelsæt anvendes således forskellige betegnelser for det arbejde, advokaten udfører for klienten, herunder "opdrag" og "opgave". I forslaget er betegnelsen "sag" anvendt generelt. På samme måde betegner den tidligere udgave af AER advokatens betaling for sit arbejde som "salær", "vederlag" mv. Forslaget anvender "honorar" i stedet som samlebetegnelse overalt.

Nummereringen af kapitler og enkeltbestemmelser er forenklet i forhold til nummereringen i de tidligere AER.

Bestemmelsens ordlyd	Særlige bemærkninger - Advokatrådets bemærkninger af 9. juni 2011 til de advokatetiske regler	Danske Advokaters bemærkninger
<p>1 Advokatens stilling i samfundet Advokaten indtager i et retssamfund en særlig stilling. Advokatens opgave er at fremme retfærdighed og modvirke uret. Advokaten skal aktivt varetage og forsvare sin klients rettigheder og friheder samt være klientens rådgiver. Advokaten skal ved sin repræsentation af klienten iagttage fortrolighed samt bevare sin uafhængighed og integritet, herunder i forhold til staten. Advokaten har juridiske og etiske forpligtelser over for klienten. Advokaten skal også under udførelsen af sine pligter for klienten udvise den nødvendige respekt over for personer og myndigheder, som advokaten har kontakt med på klientens vegne.</p>		<p>Ifølge de advokatetiske regler fra 2005/2010 havde advokaten juridiske og moralske pligter over for både klienten, domstolene mv., advokatstanden og de enkelte kolleger og offentligheden. Dette er nu erstattet af en tilbagevenden til tidligere tiders angivelse af, at advokaten har juridiske og etiske forpligtelser over for klienten.</p> <p>lagttagelse af god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1, indebærer imidlertid selvsagt, at advokaten må overholde visse professionelle normer i sin kontakt med andre i forbindelse med sin repræsentation af klienten, hvilket da også fremgår af de advokatetiske reglers angivelse af, at advokaten i sin kontakt med andre på klientens vegne skal "udvise den nødvendige respekt". Jf. tillige afsnit 17.1.</p>
<p>2. Retsplejelovens regler om god advokatskik 2.1 Advokaten skal i medfør af rpl. § 126, stk. 1, udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. En advokat må i medfør af rpl. § 126, stk. 4, heller ikke uden for sin advokatvirksomhed, i forretningsforhold eller i andre forhold af økonomisk art, udvise en adfærd, der er uværdig for en advokat.</p>		
<p>2.2 Advokatrådet fører tilsyn med, at advokater overholder reglerne om god advokatskik. Advokatnævnet, der behandler klager over advokater, fastlægger det nærmere indhold af retsplejelovens standard for god advokatskik og</p>		

<p>tildeler disciplinære sanktioner i henhold til rpl. kapitel 15 b.</p>		
<p>3 De Advokatetiske Reglers status og formål 3.1 Reglernes status De advokatetiske regler gælder for alle advokater, uanset om de udøver advokatvirksomhed eller er ansat i virksomheder eller organisationer, der ikke kan udøve advokatvirksomhed, jf. rpl. § 124. Reglerne udtrykker de krav, som under hensyn til advokaters særlige stilling i samfundet og på baggrund af Advokatnævnets og domstolenes praksis efter Advokatrådets opfattelse stilles til advokaters professionelle standard og etik under deres udøvelse af virksomhed under brug af advokattitlen.</p>		
<p>3.2 Reglernes formål Disse regler skal tjene til vejledning for advokaterne, deres klienter og offentligheden med hensyn til de pligter af advokatetisk art, der påhviler advokater, når de udøver virksomhed under brug af advokattitlen. Reglernes formål er tillige at udgøre et bidrag til Advokatnævnets fastlæggelse af retsplejelovens standard for god advokatskik.</p>		<p>Ifølge de advokatetiske regler i 2005/2010-udgaven fandt reglerne anvendelse "under udøvelse af advokatvirksomhed". Denne beskrivelse er erstattet af "under brug af advokattitlen". Der ses ikke holdepunkter for, at der med ændrede formulering er tilsigtet en ændring af reglernes anvendelsesområde. Det står da også fast, at f.eks. oplysninger, som meddeles en advokat som sådan, er omfattet af dennes tavshedspligt, jf. reglernes afsnit 5, uanset at advokaten ikke har flaget sin titel i forbindelse med, at han fik oplysningerne.</p>
<p>4 Reglernes anvendelsesområde 4.1 Disse regler finder anvendelse ved advokaters udøvelse af virksomhed under brug af advokattitlen i Danmark og ved danske advokaters udøvelse af sådan virksomhed i udlandet.</p>		<p>Se ad 3.2.</p>

<p>4.2 For advokaters grænseoverskridende virksomhed inden for EU gælder tillige den af CCBE vedtagne Code of Conduct for lawyers in the European Union.</p>		
<p>5 Tavshedspligt 5.1 Fortrolighed er en betingelse for advokatens virke og en grundlæggende pligt og ret, som skal respekteres ikke kun i det enkelte individs, men også i retssamfundets interesse. Det er derfor afgørende, at en advokat kan modtage oplysninger om forhold, som klienten ikke ville betro andre, og at advokaten kan gøres bekendt med oplysningerne i fortrolighed.</p>		
<p>5.2 Tavshedspligten gælder uden tidsbegrænsning.</p>		<p>Tavshedspligten indtræder senest fra det tidspunkt, hvor advokaten har påtaget sig opgaven. Ikke sjældent vil advokaten imidlertid forud herfor have modtaget oplysninger, som må behandles fortroligt, dvs. er omfattet af advokatens tavshedspligt. Som eksempler herpå, se to afgørelser gengivet i U 1968.656 Ø (en advokat blev under en straffesag ikke pålagt at afgive vidneforklaring om, hvad en person havde betroet ham, da der ikke kunne bortses fra, at advokaten havde fået oplysningerne med henblik på at optræde som den pågældendes forsvarer (hvilket han ikke kom til)) og U 2004.2814 V (advokat ikke pålagt at afgive vidneforklaring om, hvad en person, som han senere blev beskikket forsvarer for, havde fortalt i en telefonsamtale, der blev ført, før klienten blev sigtet, men på et tidspunkt, hvor en sigtelse fremstod som en nærliggende mulighed).</p> <p>Se også retsplejelovens § 170 – det er betroelsessituationen, der beskyttes – i modsætning</p>

		til vidnefritagelsesreglerne, der tilsigter at løse en konflikt, der er aktuell på det tidspunkt, hvor forklaringen ønskes.
5.3 Advokaten skal sikre, at advokatens autoriserede fuldmægtige, partnere, jf. rpl. § 124 c, stk. 1, nr. 2, personale og andre, som i øvrigt beskæftiges i advokatvirksomheden, gøres bekendt med, at de pågældende har samme tavshedspligt som advokaten, uanset om de er advokater eller ikke.		Der er ingen formkrav, men i praksis opfyldes kravet vel ved, at de relevante kontrakter indeholder en passus herom eller henviser til en firmahåndbog eller lignende.
5.4 Når advokater udøver advokatvirksomhed i et fællesskab, i et advokatselskab, jf. rpl. § 124, eller i kontorfællesskab, gælder reglerne i 5.1-5.3 for fællesskabet, advokatselskabet og kontorfællesskabet og i det indbyrdes forhold mellem dets deltagere, herunder ansatte advokater. Tilsvarende gælder reglerne i 5.1-5.3 for andre samarbejder, samvirker og fællesskaber mellem advokater eller advokatvirksomheder, såfremt de i forhold til tredjemand fremtræder som et fællesskab eller en advokatvirksomhed.		Se U 2005.1403 V: Oversigt over medarbejdere i et samarbejde kunne ses på en hjemmeside, og der var angivet kontor i fem byer – statueret, at samarbejdet i forhold til tredjemand fremtrådte som et fællesskab eller en virksomhed. Se tillige f.eks. Advokatnævnets kendelse af 30. november 2010: Nævnet lagde til grund, at et samarbejde i forhold til tredjemand fremtrådte som et fællesskab.
6 Navn m.m. 6.1 Advokatvirksomheders navn skal være egnet til entydigt og konkret at identificere den pågældende advokatvirksomhed, og det skal fremgå af navnet eller en tilføjelse dertil, at virksomheden er en advokatvirksomhed.		Jf. markedsføringslovens § 18 og lov om erhvervsdrivende virksomheder § 6, stk. 2 og 3.
6.2 Advokatvirksomheders navn og andre forretningskendetegn, derunder logo, må ikke være egnet til at give indtryk af, at advokatvirksomheden		Det drejer sig om advokater, der aktivt driver virksomhed, ansatte i et advokatselskab (som højst må ejer under 10 pct. og besidde under 10 pct. af

<p>udøves af andre end dem, der efter rpl. § 124, jf. § 124 c, kan være medejere af en advokatvirksomhed.</p>		<p>stemmerettighederne) og andre advokatselskaber</p>
<p>7 Fuldmægtige – advokatens ansvar Det påhviler advokater, der beskæftiger autoriserede advokatfuldmægtige, at sikre, at fuldmægtigen får en forsvarlig praktisk uddannelse med henblik på erhvervelse af advokatbeskikkelse, herunder indsigt i og forståelse for de advokatetiske reglers betydning. Principalen er ansvarlig for, at autoriserede advokatfuldmægtige handler i overensstemmelse med disse regler. Principalen må således ikke pålægge sin fuldmægtig at udvise en adfærd, der ville være i strid med disse regler, såfremt den udvistes af advokaten selv.</p>		<p>Hvis en fuldmægtig i principalens navn har udvist en adfærd, der er i strid med god advokatskik, er det principalen (og kun denne), der pålægges et eventuelt disciplinæransvar. Dette gælder, også selvom principalen ikke har været bekendt med sin fuldmægtigs adfærd, men hvor nævnet finder, at advokaten i kraft af sin tilsynsforpligtelse burde have været det. En ansat advokat, derimod, er selvstændigt ansvarssubjekt.</p>
<p>8 Modtagelse af sager 8.1 En advokat må alene påtage sig en sag for en klient efter direkte anmodning fra klienten, fra en anden advokat på klientens vegne eller efter anmodning fra en offentlig myndighed eller andet kompetent organ.</p>		
<p>8.2 En advokat må ikke påtage sig en sag, til hvis udførelse advokaten savner fornøden kompetence, medmindre advokaten efter aftale med klienten sikrer sig samarbejde med en dertil kvalificeret kollega.</p>		<p>Se f.eks. U 2011.656 V: Landsretten pålagde skifteretten som medhjælper i en sag om gældssanering i forbindelse med konkurs at antage konkursboets kurator, som personligt havde meget beskedent erfaring med gældssaneringssager, men hvis kontor rådede over den fornødne ekspertise.</p>
<p>8.3 En advokat må ikke påtage sig en sag, hvis den ikke kan behandles tilstrækkelig hurtigt.</p>		

<p>9 Opgavens udførelse</p> <p>9.1 En advokat skal som klientens uafhængige rådgiver varetage klientens interesser grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv kræver.</p>		
<p>9.2 Advokaten skal i passende omfang holde klienten underrettet om sagens forløb.</p>		
<p>10 Opbevaring af sagsakter Efter afslutning af en sag skal sagens akter, herunder elektroniske data, opbevares i en passende periode, som kan fastsættes generelt efter sagstype med fornøden hensyn til konkrete forhold.</p>	<p>Opbevaring af sagsakter Den nye bestemmelse i punkt 10 er ment som et signal til advokaterne om at adressere spørgsmålet om opbevaring af sagsakter. Advokatsamfundet får ofte forespørgsler om praksis for opbevaring af advokatens sagsakter. Advokatrådet anbefaler, at sagsakter som udgangspunkt opbevares i 5 år fra afslutning af sagen og med fornøden respekt for behovet for hemmeligholdelse. Advokatnævnets praksis er meget sparsom og giver kun meget begrænset vejledning. Blandt andet under hensyn hertil har Advokatrådet ikke fundet anledning til at fastsætte nærmere om opbevaringstid og – sted. Som det fremgår af punkt 10's ordlyd har advokatvirksomheder mulighed for at fastsætte generelle interne retningslinjer, så der ikke skal foretages en dybtgående vurdering ved afslutning af hver sag. Dog skal der tages fornødent hensyn til "konkrete forhold". Anvendelsen af sådanne generelle retningslinier må således indrettes efter de konkrete forhold, eksempelvis hvis sagen indeholder et originalt retskabende dokument.</p>	<p>Reglerne om forældelse – herunder om suspension af begyndelsestidspunktet for forældelsesfristens løb – vil ofte kunne føre til, at spørgsmål om erstatningsansvar for en advokat vil kunne blive aktuelt, også mere end 5 år efter at bistanden er ydet. Det kan ikke udelukkes, at domstolene vil fastslå, at den 3-årige forældelsesfrist er suspenderet, indtil det tidspunkt klienten blev eller burde være blevet opmærksom på, at han havde mulighed for at rette et krav mod advokaten, således at den 10-årige forældelsesfrist – som ikke kan suspenderes – bliver aktuel.</p> <p>Det bemærkes, at hvidvasklovens § 23 pålægger en pligt til at opbevare klientoplysninger i mindst 5 år.</p>
<p>11 Udtræden En advokat må ikke ophøre med at udføre en sag på</p>		

<p>en sådan måde og under sådanne omstændigheder, at klienten hindres i rettidigt og uden skadevirkning at søge anden juridisk bistand.</p>		
<p>12 Interessekonflikter 12.1 Ved modtagelsen af enhver ny sag skal advokaten i rimeligt omfang sikre sig mod, at der kan opstå tvivl om advokatens iagttagelse af bestemmelserne om interessekonflikter.</p>	<p>Særlige bemærkninger til afsnit 12 om interessekonflikter Bestemmelserne om interessekonflikter har været drøftet indgående, delvist med deltagelse af repræsentanter for Danske Advokaters arbejdsgruppe om retssikkerhed for advokater. Hverken Advokatrådet eller Danske Advokaters repræsentanter har fundet anledning til at foreslå radikale ændringer i disse bestemmelser. Det kan dog ikke udelukkes, at det fremadrettet vil vise sig, at der kan være et behov herfor.</p> <p>Drøftelserne om interessekonflikter har i vidt omfang været opdelt i temaer, hvoraf nogle gengives kort i det følgende:</p> <p>1. Det giver løbende anledning til drøftelser, hvorvidt den sproglige udmøntning af AER's regler om interessekonflikter i alle sammenhænge modsvarer Advokatnævnets og domstolenes opfattelse af, hvor grænsen for god advokatskik skal drages, og om de relaterer sig hensigtsmæssigt til de situationer, som advokater i praksis kommer ud for. I den forbindelse har det været drøftet, om der i nogle sammenhænge kan være behov for, fx ud fra proportionalitetsbetragtninger, at anlægge en "de minimis" - betragtning, dvs. en form for indskrænkende fortolkning.</p> <p>Advokatrådet er opmærksomt på, at der kan være forhold, der teknisk set er interessekonflikter, men som ud fra en proportionalitetsbetragtning ikke nødvendigvis bør medføre de følger, der ellers er knyttet til en konstatering af en interessekonflikt. I en sådan proportionalitetsbetragtning indgår</p>	<p>De undersøgelser, som advokaten foretager med henblik på at afdække mulige interessekonflikter, kan gøre det nødvendigt at afklare visse forhold med den bestående eller den potentielle klient. I sådanne tilfælde må advokaten sikre den nødvendige bemyndigelse til at benytte de ellers tavshedsbelagte oplysninger, herunder om klientforholdets eksistens. Benyttelsen må selvsagt ske således, at oplysninger kun videregives i strengt nødvendigt omfang. Kan advokaten ikke opnå den nødvendige bemyndigelse, og kan han derfor ikke med tilstrækkelig sikkerhed udelukke, at der vil foreligge en interessekonflikt, hvis han påtager sig den nye repræsentation, må han afstå herfra.</p>

forskelligrettede hensyn. På den ene side vægtes hensynet til klientens interesse i, at advokaten er fri af enhver anden interesse eller forbindelse, der strider mod klientens. På den anden side står hensynet til klientens mulighed for frit at vælge advokat og såvel klientens som advokatens ulemper i forbindelse med, at samarbejdet ikke kommer i gang, eller standses før tid.

Advokatrådet finder derfor også i denne relation, at det er mest rigtigt, at det er Advokatnævnets og domstolens praksis, der fastlægger, hvornår der ud fra de reale hensyn bag begrebet "god advokatskik" foreligger en situation, som umiddelbart kan anses for omfattet af AER's ordlyd, men alligevel ikke skal betragtes som en interessekonflikt i henhold til retsplejelovens § 126, stk. 1. Tilsvarende gælder ved vurderingen af, om der foreligger andre situationer, der ikke er omfattet af de oplyste bestemmelser i AER, men alligevel repræsenterer situationer, hvor der ud fra interessekonfliktsynspunkter bør skrives ind. Som det fremgår af nogle af AER's bestemmelser om interessekonflikter (12.2 indledning, 12.2, 1), 12.2, 3) og 12.5), mener Advokatrådet dog, at det kan være hensigtsmæssigt, at AER sender nogle afgrænsede signaler om Advokatrådets opfattelse af reglernes proportionalitet.

2. Ved bestyrelsesarbejde og medlemskab af råd, nævn mv. erhverver advokater – som andre bestyrelsesmedlemmer – ofte kendskab til fortrolige forhold. Advokatrådet har overvejet konsekvensen heraf og rækkevidden af AER 12.4.

3. Advokatrådet har også overvejet konsekvenserne af, at en advokat forlader ét advokatfirma og bliver tilknyttet et andet advokatfirma, henholdsvis at noget lignende sker for advokatfuldmægtige eller

Der henvises til Lars Økjær Jørgensens artikel i Advokaten nr. 8/2006 omtalt nedenfor under afsnit 12.4.

andre medarbejdere. Det er naturligt nok konsekvenserne i forhold til de øvrige advokater i det "ny" advokatfirma, der særligt påkalder sig interesse.

(For begge de to sidstnævnte temaer ("bestyrelsesarbejde" og "konsekvenser af jobskifter") gælder, at overvejelserne ikke har ført til ændringer i AER. Det er en selvfølge, at den konkrete udmøntning af de advokatetiske normer her som i øvrigt fastlægges af Advokatnævnet under kontrol af domstolene. Det er efter Advokatrådets opfattelse imidlertid vigtigt, at der på disse områder sikres en overordnet sammenhæng mellem konsekvent iagttagelse af relevante advokatetiske hensyn på den ene side, og på den anden side en sikring af advokatbranchens muligheder for at udvikle og modernisere rammerne for, at advokater kan fungere som attraktive og uafhængige rådgivere inden for traditionelle advokatrådgivningsopgaver. Fremtidig praksis bør følges løbende, så Advokatrådet har mulighed for – også over for Advokatnævnet - at påpege, hvis praksis udvikler sig i uhensigtsmæssig retning i forhold til branchens vilkår.)

4. I AER 12.2, 8) har Advokatrådet indarbejdet et bidrag til forståelsen af begrebet "et fast klientforhold". Advokatrådet konstaterer, at det i nogle sammenhænge kan overvejes, om en klient kan "etablere" et fast klientforhold til flere advokater samtidig. Det har indgået i Advokatrådets drøftelser, hvilken betydning dette kan have. Advokatrådet har også overvejet betydningen af, at hovedsagelig større virksomheder jævnligt betjener sig af nogle advokater i relation til særlige opgaver og andre advokater i relation til andre opgaver, fx ud fra faglige hensyn. Rådet afstår dog fra at byde på,

Danske Advokaters arbejdsgruppe om bestyrelsesarbejde har efter drøftelser med repræsentanter for arbejdsgruppen vedrørende advokaters retssikkerhed den 7. maj 2012 afgivet et notat om "Interessekonflikter i bestyrelsesarbejde". Notatets konklusioner er indarbejdet i kommentarerne til interessekonfliktreglernes nr. 4.

Danske Advokater er bekendt med, at der p.t. verserer en sag ved domstolene vedrørende jobskifte. Søjleskemaet vil i relevant opfang blive suppleret med nogle bemærkninger herom, når der foreligger en endelig afgørelse i sagen.

hvorvidt sådanne samarbejdsformer kan udgøre etableringen af faste klientforhold. I den forbindelse har Advokatrådet kendskab til, at nogle klientvirksomheder "konsekvent" søger at kontakte flere (måske "alle") specialiserede advokatfirmaer med kendskab til den pågældende virksomheds forretningsområder, således at mulighederne for, at potentielle "modparter" kan engagere kvalificeret advokatbistand mindskes betydeligt. Etablering af sådanne konstruerede interessekonflikter modsvarer ikke en beskyttelsesværdig interesse.

5. Ifølge 12.4, stk. 2 gælder reglerne om interessekonflikter også for forskellige former for advokatsamarbejder, "såfremt de i forhold til tredjemand fremtræder som et fællesskab....". Denne såkaldte "appearance"-regel, der bygger på dommen UfR1998.1105/2H og på kendelsen i UfR2005.1403VLK, har ifølge praksis udviklet sig til også at finde anvendelse i andre sammenhænge. Advokatrådet forudsiger, at Advokatnævnet vil overveje, i hvilket omfang der er behov for at anvende appearance-synspunktet i forhold til erhvervs klienter, når andre forhold i den konkrete sammenhæng ikke taler i retning af en (risiko for) interessekonflikt.

6. I de nye AER bibeholdes det tidligere regelsæts sontring mellem de såkaldte "skal-regler" (ubetingede interessekonflikter) og "kan-regler" (betingede interessekonflikter) med nogle få ændringer. Retningslinjerne for, hvornår et samtykke har betydning videreføres i AER 12.5. Advokatrådet har drøftet, om den faktiske situation, at en tidligere eller nuværende klient bekræfter over for advokaten, at udvekslede informationer ikke længere er fortrolige, fordi de ikke længere er relevante, kan ligestilles med et samtykke i

	<p>interessekonfliktreglernes forstand. Dette er efter rådets opfattelse ikke tilfældet. "Forbuddet" mod at tillægge samtykke betydning i relation til "skal-reglerne" er således ikke aktuelt i relation til en sådan situation. Den beskrevne situation er derfor i stedet en klarlæggelse af, hvad der er omfattet af fortrolighedsbegrebet. (Reglen om vidnefritagelse for advokater i retsplejelovens § 170 forudsætter tilsvarende, at en klient kan tillade, at advokaten udtaler sig om ellers tavshedsbelagte forhold).</p> <p>7. Den indbyggede "dynamik" i retsplejelovens § 126, stk. 1 muliggør, at der løbende tages hensyn til samfundsudviklingen ved fastlæggelse af begrebet "god advokatskik".</p>	
<p>12.2 En advokat må ikke bistå en klient i situationer, hvor en interessekonflikt er opstået, eller hvor der foreligger nærliggende risiko for, at en sådan konflikt opstår.</p> <p>Sådanne situationer foreligger, når:</p>	<p>Jf. ovenfor under 12.1.</p>	<p>Ændringerne i afsnit 12.2, indledningen, 12.2, nr. 1 og 3 og 12.5 er i et vist omfang udtryk for proportionalitetsovervejelser. Som anført af Advokatrådet er det i sidste ende Advokatnævnet og domstolens praksis, der fastlægger, hvornår der ud fra reale hensyn bag god advokatskik foreligger en situation, som umiddelbart kan anses for omfattet af ordlyden af de advokatetiske regler, men alligevel ikke skal betragtes som en interessekonflikt.</p> <p>Denne indledning, der omfatter de tilfælde, der nævnes under nr. 1-7, er i forhold til 2005/2010-reglerne undergået den ændring, at ordet "altid" ("Sådanne situationer foreligger altid, når ...") er udgået. Denne lempelse er et signal om, at der ved vurderingen af, om der i en konkret situation – som er omfattet af en regels ordlyd – foreligger en interessekonflikt, må anlægges en vis proportionalitetsbetragtning. Jf. også bemærkningerne til afsnit 12.5.</p>
<p>1)</p>		

en advokat bistår klienter i samme sag, hvis klienterne har modstridende interesser af ikke uvæsentlig karakter.

Bortset fra introduktionen af en proportionalitetsovervejelse svarer bestemmelsen i nr. 1 til de hidtidige advokatetiske regler.

Parter, som principielt har modstående interesser – køber og sælger af et aktiv, nuværende eller kommende ægtefæller, der ønsker at oprette en ægtepagt, deltagere i en ejeraftale etc. – kan konkret være enige om vilkårene for den forestående transaktion mv., **når de henvender sig til advokaten**, og i sådanne tilfælde følger det af reglen i nr. 10, at advokaten kan repræsentere begge/alle parter. Se bemærkningerne til nr. 10.

Forholdet mellem et konkursbo og dettes kurator er eller må ligestilles med et klientforhold i den forstand, at det er udelukket, at kurator varetager en sag – f.eks. tvist om en anmeldt fordring eller et salg af et boaktiv – både for konkursboer og for dettes modpart. Det kan derimod ikke betragtes som endeligt fastlagt i praksis, i hvilket omfang kurator kan repræsentere boets modpart, hvis boets interesser varetages af et andet medlem af et kuratel – eller en dertil særligt beskikket ad-hoc-kurator varetager sagen på boets vegne. Det må dog under alle omstændigheder være en betingelse for en sådan repræsentation, at kurator ikke gennem sit hidtidige arbejde med boet er blevet bekendt med oplysninger, der i forhold til vedkommende sag må betragtes som fortrolige for boet. Dette synspunkt trækker i retning af, at det alt andet lige vil kunne forekomme, at kurator, der er en del af et kuratel, eller hvor en ad hoc-kurator udpeges, fortsætter en repræsentation, som han havde påtaget sig, inden han blev udpeget som kurator, snarere end at han efterfølgende påtager sig en sådan repræsentation. **Det anførte har navnlig betydning for kurators partnere m.fl., der identificeres med kurator i**

		<p>henhold til afsnit 12.4.</p>
<p>2) en advokat bistår en part efter tidligere at have bistået modparten i samme sag.</p>		<p>Nr. 2, der indeholder forbuddet mod sideskift, svarer til de hidtidige AER. Er der ikke tale om "samme sag", men om sager, som har forbindelse med hinanden og er tidsforskudte i forhold til hinanden, er forholdet omfattet af nr. 11, således at samtykke fra den tidligere klient kan tillægges betydning, jf. afsnit 12.5.</p> <p>Typeeksemplet på, at der er tale om "samme sag", er en tvist mellem flere parter, hvor reglen forbyder, at advokaten successivt repræsenterer flere parter med modstridende interesser (jf. "modparten"). Reglen forbyder derimod ikke, at en advokat successivt eller samtidigt repræsenterer flere parter, der ikke har modstridende interesser, f.eks. parter på samme side af en tvist, som ikke har nedlagt påstande over for hinanden, og hvor der heller ikke er udsigt til, at dette vil komme på tale.</p> <p>Se f.eks. Advokatnævnets kendelse af 1. maj 2003 (V 9): Advokat X bistod en entreprenør med at inddrive en restentreprisesum hos bygherren. Han udarbejdede i den forbindelse et processkrift vedrørende nogle indvendige mangler ved byggeriet. Efter at entreprenøren havde skiftet advokat, rettede X henvendelse til den nye advokat og oplyste, at han repræsenterede bygherren i sagen, der nu angik nogle udvendige mangler ved samme byggeri. Advokatnævnet konstaterede, at der var tale om "samme sag".</p> <p>Det er vanskeligt at forestille sig, at der i forbindelse med en repræsentation ikke meddeles advokaten fortrolige oplysninger, men bestemmelsen kræver</p>

		<p>ikke, at dette faktisk er sket.</p> <p>Reglen er ikke til hinder for, at en advokat repræsenterer en potentiel køber af en virksomhed efter at have repræsenteret en anden potentiel køber, hvis denne definitivt er trådt ud af købsprocessen.</p>
<p>3) en advokat på samme tid bistår klienter i flere sager, der har forbindelse med hinanden, hvis der er risiko for, at fortrolige oplysninger, som advokaten har modtaget i en af sagerne, kan have betydning i en anden af sagerne.</p>	<p>Jf. ovenfor under 12.1.</p>	<p>I modsætning til den hidtidige udgave angår det absolutte forbud i nr. 3 nu kun samtidig repræsentation af klienter i sager, der har forbindelse med hinanden. Successiv repræsentation i sådanne tilfælde er nu omfattet af reglen i nr. 11, hvor den tidligere klients samtykke kan have betydning for advokatens adgang til at påtage sig den nye repræsentation.</p> <p>Erklærer klienten, at han ikke betragter oplysninger, som han har meddelt advokaten, som "fortrolige", finder bestemmelsen ikke anvendelse forudsat, at klienten kan antages at kunne overskue betydningen heraf. Dette stemmer med, at klienten også vil kunne løse advokaten fra dennes tavshedspligt, når der opstår spørgsmål om, hvorvidt advokaten må afgive vidneforklaring under en retssag, jf. retsplejelovens § 170.</p> <p>Det er ikke enhver fortrolig oplysning, som klienten har meddelt advokaten, der afskærer advokaten fra at påtage sig den nye repræsentation. Det er en betingelse, at den meddelte oplysning "kan have betydning" i den nye sag. Efter den tidligere affattelse var kriteriet, at oplysningen "kan benyttes". Denne ændring signalerer, at den fortrolige oplysning skal kunne have en reel betydning i den nye sag.</p>
<p>4)</p>		<p>Bestemmelsen samler de regler, der var opstillet i de</p>

en advokat har en nær familiemæssig eller ikke ubetydelig økonomisk, erhvervmæssig eller anden forbindelse til en part, som i sagen har modstridende interesser med klienten.

tidligere advokatetiske reglers nr. 4-6 om henholdsvis tætte familiemæssige bånd (nr. 4), ikke ubetydelige økonomiske eller erhvervmæssige interesser (nr. 5) og andre tætte forbindelser (nr. 6). Der er med den redaktionelle justering ikke tilsigtet realitetsændringer.

Det arbejde, som en advokat udfører som medlem af et selskabs bestyrelse, er som udgangspunkt ikke omfattet af de advokatetiske regler, jf. Advokatnævnets kendelse af 6. maj 2010 (j.nr. 2009-03-1118). Dette indebærer, at forholdet mellem bestyrelsesmedlemmet og selskabet skal bedømmes efter reglerne i selskabslovgivningen mv. Det indebærer tillige, at interessekonfliktreglen i nr. 4 – som bl.a. regulerer en advokatvirksomheds mulighed for at påtage sig en repræsentation mod det selskab, af hvis bestyrelse en advokat i virksomheden er medlem – kun bliver aktuel, i det omfang medlemskabet af bestyrelsen i relation til advokatvirksomheden som sådan udgør en ikke ubetydelig økonomisk eller erhvervmæssig forbindelse. Denne betingelse vil formentlig kun sjældent være opfyldt. Det bemærkes, at den problemstilling, der beskrives her, kun bliver aktuel, hvis advokatvirksomheden ikke repræsenterer selskabet, idet en dobbeltrepræsentation vil være i strid med interessekonfliktreglernes nr. 1.

Selv om en påtænkt repræsentation ikke vil være i strid med nr. 4, kan der være gode grunde til at overveje det betimelige i at påtage sig den. I ejerledede selskaber eller selskaber, der i øvrigt har en koncentreret ejerstruktur, må det således anses for udelukket, at en advokatvirksomhed påtager sig at repræsentere en klient, hvis interesser er i strid med selskabets. I selskaber med en spredt ejerstruktur, herunder børsnoterede selskaber, vil

		<p>der imidlertid jævnligt forekomme situationer, hvor en advokatvirksomhed kan repræsentere en klient, hvis interesser strider mod selskabets. Det vil således være tilfældet, hvor sagen er et led i den daglige drift af selskabet – det være sig en rets- eller voldgiftssag mod et selskab, for hvilket tvisthåndtering er et uomgængeligt led i den almindelige virksomhed (såsom forsikringselskaber og pengeinstitutter) eller en sag, hvor interessemodsætningen er af kommerciel natur (bistand til en klient, der skal leje lokaler i en ejendom, der ejes af selskabet), etc. I sådanne tilfælde skal advokaten sikre sig, at selskabet er fuldt indforstået med den konkrete repræsentation (adgangen til sådanne repræsentationer bør på generel basis være afklaret i forbindelse med, at advokaten indtræder i selskabets bestyrelse), og at klienten er bekendt med bestyrelshvervet hos modparten, jf. princippet i interessekonfliktreglernes nr. 8. Af ordensmæssige årsager bør der foreligge skriftlig dokumentation. Advokatvirksomheden bør løbende følge repræsentationen – sager, der fra begyndelsen ser ukontroversielle ud, kan udvikle sig på en måde, som gør, at advokaten i hvert fald af appearancemæssige årsager må bringe sin repræsentation til ophør.</p>
<p>5) en advokat har sådanne forretningsmæssige eller andre forbindelser til eller aftaler med klienten, at der er risiko for, at advokaten ikke kan give klienten rådgivning uafhængigt af uvedkommende interesser.</p>	<p>Jf. ovenfor under 12.1</p>	<p>Bestemmelsen svarer til den hidtidige nr. 7 med den justering, at ordene "eller aftaler med" er indføjet. Det må antages, at der alene er tale om præcisering. Der er ingen praksis om denne bestemmelse.</p>
<p>6) en advokat indgår aftale med klienter eller andre om, at han skal modtage salær i form af aktier eller andre ejerandele i et selskab, hvor aktiernes eller andelenes værdi vil blive påvirket af resultatet i</p>		<p>Bestemmelsen erstatter 2. pkt. i det tidligere nr. 11. Der er ikke sket realitetsændringer, men bestemmelsen – som også forud for de nye advokatetiske regler har indebåret et ubetinget</p>

<p>sagen. Dette gælder også andre tilfælde, hvor der indgås aftale om en sådan vederlæggelse, hvis dette vil kunne påvirke advokatens uafhængighed og personlige integritet under udførelsen af hvervet.</p>		<p>forbud mod, at advokaten bistår, såfremt sådanne vederlagsvilkår er gældende – er redaktionelt placeret mere hensigtsmæssigt.</p>
<p>7) en advokat, som for parterne har medvirket til stiftelse eller berigtigelse af et retsforhold, efterfølgende bistår en af parterne vedrørende samme retsforhold, hvis bistanden har eller kan have betydning for den anden part.</p>		<p>Forbuddet retter sig imod advokatens optræden vedrørende "samme retsforhold". Ud over det, som er anført ovenfor ad nr. 1 og 2, kan henvises til Advokatnævnets kendelse af 11. februar 2010 (V 7): En advokat, der havde bistået begge parter ved bl.a. oprettelse af en ægtepagt, kunne ikke derefter repræsentere den ene ægtefælle under bodelingsforhandlinger, uanset at der ikke var tvist om forståelsen af ægtepagten.</p> <p>Virkningen af, at et forhold er omfattet af et af numrene 8-11, er, at samtykke fra klienten vil kunne opløse interessekonflikten, således at advokaten kan påtage sig repræsentationen, jf. afsnit 12.5.</p>
<p>Sådanne situationer kan endvidere foreligge, når:</p> <p>8) en advokat bistår en klient i en sag, hvis han uden at repræsentere modparten i den konkrete sag har et fast klientforhold til denne. Ved vurderingen af om et klientforhold er fast, tages der bl.a. hensyn til, om klienten hidtil har søgt advokatens bistand regelmæssigt i forhold til klientens behov for bistand, og om klienten forventes at fortsætte hermed.</p>	<p>Fast klient</p> <p>I AER 12.2, 8) har Advokatrådet indarbejdet et bidrag til forståelsen af begrebet "et fast klientforhold". Advokatrådet konstaterer, at det i nogle sammenhænge kan overvejes, om en klient kan "etablere" et fast klientforhold til flere advokater samtidig. Det har indgået i Advokatrådets drøftelser, hvilken betydning dette kan have. Advokatrådet har også overvejet betydningen af, at hovedsagelig større virksomheder jævnligt betjener sig af nogle advokater i relation til særlige opgaver og andre advokater i relation til andre opgaver, fx ud fra faglige hensyn. Rådet afstår dog fra at byde på,</p>	<p>De advokatetiske regler har ikke hidtil indeholdt definitioner, men med de nye regler er der indsat en definition af begrebet "et fast klientforhold". Definitionen er ikke baseret på domstolspraksis.</p> <p>Spørgsmålet, om et klientforhold er "fast", vil kunne dukke op i en række vidt forskellige sammenhænge, og der må tages højde for en nødvendig nuancering, hvor advokaten får en bevægelsesmulighed, som er rimeligt afbalanceret i forhold til klientens beskyttelsesværdige interesser.</p> <p>Udgangspunktet for fortolkningen er, at et klientforhold ikke er fast i bestemmelsens</p>

	<p>hvorvidt sådanne samarbejdsformer kan udgøre etableringen af faste klientforhold. I den forbindelse har Advokatrådet kendskab til, at nogle klientvirksomheder "konsekvent" søger at kontakte flere (måske "alle") specialiserede advokatfirmaer med kendskab til den pågældende virksomheds forretningsområder, således at mulighederne for, at potentielle "modparter" kan engagere kvalificeret advokatbistand mindskes betydeligt. Etablering af sådanne konstruerede interessekonflikter modsvarer ikke en beskyttelsesværdig interesse.</p>	<p>betydning.</p> <p>Bestemmelsen kan afhængigt af omstændighederne tjene til beskyttelse af såvel den faste klient som den ikke faste klient. Den faste klient kan således under kvalificerende omstændigheder påberåbe sig berettigede forventninger til, at advokaten ikke under nogen omstændigheder kan repræsentere en modpart uden den faste klients forudgående samtykke. Der skal dog netop være tale om berettigede forventninger, således at bestemmelsen ikke udvikler sig til en appearance-bestemmelse.</p> <p>Med hensyn til den ikke faste klient vil det afgørende være, om den pågældende har en verserende sag på det pågældende tidspunkt. Hvis dette ikke er tilfældet, vil udgangspunktet være, at klienten ikke kan modsætte sig, at advokaten påtager sig at føre en sag mod ham.</p> <p>Betydningen af en fast klients berettigede forventninger må udfyldes i praksis af nogle kvalifikationer. Det afgørende kunne i relation til den faste klient være karakteren af oplysningerne om denne, herunder om oplysningerne har en tilstrækkelig følsom karakter. Det kan eksempelvis være en særlig viden om den faste klients strategiske forhold eller forretningsmæssige forhold i øvrigt. Bestemmelsen i CCBE-reglernes punkt 3.2.3 (hvorefter en advokat skal "afstå fra at virke for en ny klient, hvis der herved opstår risiko for tilsidesættelse af den fortrolighedspligt, der påhviler ham i forhold til en tidligere klient, eller hvis det kendskab til dennes forhold ...") kan formentlig give en vis vejledning.</p> <p>Et klientforhold er som udgangspunkt ikke fast, hvis</p>
--	--	---

		<p>klienten benytter flere advokater. Som udgangspunkt er der heller ikke tale om et generelt fast klientforhold, hvis klienten alene anvender advokaten inden for et bestemt fagområde eller forretningsområde. I de nævnte to situationer vil udgangspunktet således være, at der kan føres sag mod klienten, uden at der skal indhentes samtykke, allerede fordi der ikke foreligger et fast klientforhold (eventuelt med forbehold for det område, hvorpå klientforholdet kan karakteriseres som "fast").</p> <p>Bemærkninger om proportionalitetsvurdering ad. 12. afsnit 2. 11).</p> <p>Navnlig hvis advokaten har forudgående kendskab til eller forbindelse med en (eller flere) af de implicerede, eller hvis parternes enighed ikke er udtryk for det, som efter advokatens opfattelse er en balanceret løsning, må advokaten overveje nøje, om det konkret vil være betimeligt at repræsentere alle parter. Om integritetsvurderingen, jf. pkt.1.</p>
<p>9) en advokat bistår konkurrerende virksomheder.</p>		<p>Bestemmelsen udelukker ikke, at en advokat betjener flere klienter, der virker inden for samme branche. Tværtimod vil det være naturligt, at advokaten anvender den brancheindsigt, som han har opbygget i forbindelse med repræsentation af en virksomhed, til at bistå virksomheder inden for samme branche. Det vil typisk være en medvirkende faktor ved en virksomheds valg af en bestemt advokat, at denne er kendt for at have særlig indsigt i branchens vilkår. Bestemmelsen indebærer imidlertid, at det efter en konkret vurdering – navnlig af i hvilket omfang advokaten er i besiddelse af strategisk vigtige eller i øvrigt følsomme oplysninger – kan være nødvendigt, at advokaten afklarer muligheden for fortsat repræsentation med de konkurrerende klienter.</p>

<p>10) en advokat medvirker for flere parter til stiftelse af eller berigtigelse af et retsforhold, hvorom der er enighed mellem parterne.</p>		
<p>11) en advokat bistår en klient i en sag efter tidligere at have bistået en klient i en anden sag, når sagerne har forbindelse med hinanden, og der er risiko for, at fortrolige oplysninger, som advokaten har modtaget i en af sagerne, kan have betydning i en anden af sagerne.</p>		
<p>12.3 En advokat må ikke virke som voldgiftsdommer, mæglingsmand eller mediator for flere parter, hvis han tidligere som partsrepræsentant har bistået nogen af parterne i forhold, der har forbindelse med tvisten. En advokat må ikke efter at have virket som voldgifts-, mæglingsmand eller mediator bistå nogen af parterne som partsrepræsentant om forhold, der har forbindelse med sagen.</p>		<p>Bestemmelsen er uændret i forhold til de hidtidige regler.</p> <p>Der henvises til de særlige regler, som er udstedt af IBA – IBA Guidelines on Conflict of Interest in International Arbitration.</p>
<p>12.4 Når advokater udøver advokatvirksomhed i et fællesskab, i et advokatselskab, jf. rpl. § 124, eller i kontorfællesskab gælder reglerne i 12.2 og 12.3 for fællesskabet, advokatselskabet og kontorfællesskabet og i det indbyrdes forhold mellem dets deltagere, herunder ansatte advokater. Tilsvarende gælder reglerne i 12.2 og 12.3 for andre samarbejder, samvirker og fællesskaber mellem advokater eller advokatvirksomheder, såfremt de i forhold til tredjemand fremtræder som et fællesskab eller en advokatvirksomhed.</p>	<p>Ifølge 12.4, stk. 2 gælder reglerne om interessekonflikter også for forskellige former for advokatsamarbejder, "såfremt de i forhold til tredjemand fremtræder som et fællesskab...". Denne såkaldte "appearance"-regel, der bygger på dommen UfR1998.1105/2H og på kendelsen i UfR2005.1403VLK, har ifølge praksis udviklet sig til også at finde anvendelse i andre sammenhænge. Advokatrådet forudsiger, at Advokatnævnet vil overveje, i hvilket omfang der er behov for at anvende appearance-synspunktet i forhold til erhvervs klienter, når andre forhold i den konkrete</p>	<p>At reglerne finder anvendelse på kontorfællesskaber – hvilket må anses som et udslag af rene appearance-betragtninger – er en følge af Højesterets dom i U 1998.1105/2 H.</p> <p>Om virksomheder, der over for omverdenen fremtrådte som en virksomhed, se U 2005.1403 V.</p> <p>Reglen har den konsekvens, at en advokatvirksomhed mv. ikke ved at opstille "Chinese walls" eller it-spærringer eller at foretage andre begrænsninger i muligheden for at udveksle</p>

	<p>sammenhæng ikke taler i retning af en (risiko for) interessekonflikt.</p>	<p>oplysninger mellem advokater i en virksomhed kan bringe sig ud af det forhold, at reglerne om interessekonflikter "smitter" i den forstand, at de omstændigheder, som afskærer en bestemt advokat fra at påtage sig en repræsentation, ligeledes afskærer alle advokater i virksomheden mv. herfra. Dette gælder, uanset om advokaten er partner eller ansat.</p> <p>Taget på ordlyden indebærer reglen, at en advokats skift fra en advokatvirksomhed til en anden, hvor de to virksomheder repræsenterer klienter med modstående interesser i samme sag eller sager med forbindelse til hinanden mv., på grund af forbuddet mod sideskift, jf. 12. afsnit 2, nr. 2, nødvendiggør, at begge advokatvirksomheder må udtræde af sagen, uanset om advokaten konkret har beskæftiget sig med de(n) pågældende sag(er). I en artikel i Advokaten nr. 8/2006 har Lars Økjær Jørgensen anført som Advokatrådets opfattelse, at reglen – når det gælder fuldmægtige – kan anvendes således, at firmaskift kun medfører pligt til udtræden, hvis den pågældende i sit tidligere firma konkret har beskæftiget sig med den pågældende sag. Hvis den pågældende har det, er det til gengæld – jf. det, som er anført ovenfor om Chinese walls mv. – uden betydning, at han ikke i sit nye firma bliver beskæftiget med sagen. Det fremgår af Advokatrådets særlige, indledende bemærkninger til afsnit 12, at dette område har været overvejet, uden at dette har ført til nogen regelændringer, men også at området følges løbende med henblik på at modvirke en uhensigtsmæssig udvikling i Advokatnævnets praksis.</p>
<p>12.5 Et samtykke fra de involverede parter til advokatens bistand vil i tilfælde omfattet af 12.2, pkt. 1-7, 12.3</p>	<p>Jf. ovenfor under 12.1.</p>	<p>Bestemmelsen regulerer, i hvilket omfang et samtykke fra de involverede påvirker vurderingen af,</p>

og 12.4 som udgangspunkt ikke påvirke bedømmelsen af, om der foreligger en interessekonflikt. I tilfælde omfattet af 12.2, pkt. 8-11 vil betydningen af et sådant samtykke bero på en konkret vurdering.

om der foreligger en interessekonflikt, og dermed advokatens mulighed for at påtage sig en repræsentation.

Bestemmelsen svarer til de hidtidige regler, for så vidt som den cementerer den grundlæggende sondring mellem obligatoriske og de fakultative interessekonflikttilfælde (henholdsvis nr. 1-7 og nr. 8-11).

Bestemmelsen indeholder imidlertid den nyskabelse, at den, for så vidt angår de interessekonflikttilfælde, der er reguleret i nr. 1-7, åbner mulighed for, at et klientsamtykke vil kunne have betydning for bedømmelsen af, om der foreligger en interessekonflikt, som afskærer advokaten fra at påtage sig en repræsentation. Bestemmelsen fastsætter nemlig, at klientsamtykket kun "som udgangspunkt" ikke vil påvirke bedømmelsen. Det er selvsagt på nuværende tidspunkt ikke muligt at forudsige, hvordan Advokatnævnet og domstolene vil anvende denne adgang til at tillægge et klientsamtykke betydning. Det forekommer imidlertid klart, at det må skulle tillægges betydning, i hvilket omfang klienten må antages fuldt ud at kunne overskue konsekvenserne af sit samtykke, ligesom et samtykke formentlig ikke vil blive tillagt betydning, hvis den interessekonflikt, der tilsigtes opløst, er åbenbar og væsentlig.

En interessekonflikt, der er omfattet af en af bestemmelserne i nr. 8-11, vil som udgangspunkt blive opløst, når klienterne på et informeret grundlag meddeler samtykke til, at advokaten agerer i sagen.

I overvejelserne om, hvornår der kan siges at foreligge et informeret samtykke fra en klient, vil

		<p>indgå, om samtykket er givet på grundlag af den nødvendige og tilstrækkeligt fyldestgørende information fra advokaten. For at samtykke kan tillægges betydning, kræver det således, at klienten – via dialog og udveksling af oplysninger – er i stand til at overskue konsekvenserne på baggrund af den information, der er givet. Hertil kommer, at informationen bør være forståelig konkret i forhold til den enkelte klient – det vil sige at informationen bør tilpasses klientens individuelle forudsætninger – f.eks. om der er tale om en privatklient eller en erhvervsklient med egen intern juridisk afdeling. Det vil også indgå, at samtykket skal være konkretiseret, så det er klart og tydeligt, hvad samtykket omfatter.</p>
<p>12.6 Når der i henhold til disse regler foreligger en interessekonflikt eller en nærliggende risiko herfor, skal advokaten udtræde af den eller de konkrete sager i forhold til alle involverede klienter. Hvis advokaten i tilfælde omfattet af 12.2, pkt. 1, 3, 9 og 10, kun har modtaget væsentlige oplysninger fra nogle af klienterne, kan advokatens udtræden begrænses til de øvrige klienter. Advokatens udtræden skal ske straks. Dog skal advokaten foretage det, der er nødvendigt for, at klienten ikke lider retstab.</p>		<p>Bestemmelsen er uændret i forhold til tidligere.</p> <p>At advokaten inden sin udtræden skal "foretage det, som er nødvendigt for, at klienten ikke lider retstab", indebærer f.eks., at advokaten uanset den foreliggende interessekonflikt må søge en fastsat frist for at indgive processkrift eller en berammet hovedforhandling udsat.</p>
<p>12.7 Såfremt advokatens udtræden af sagen i henhold til 12.6 skyldes en interessekonflikt, som er opstået udelukkende eller i hovedsagen som følge af advokatens forhold, må advokaten ikke opkræve honorar for den del af arbejdet med sagen, som tillige skal udføres af den advokat, som overtager sagen. I det omfang sådant honorar er indbetalt af klienten, skal advokaten tilbagebetale dette.</p>		<p>En interessekonflikt opstår "som følge af advokatens forhold", hvis advokaten burde have afdækket forholdet på grundlag af de oplysninger, som klienten havde meddelt, eller som advokaten burde have indhentet fra klienten eller ved undersøgelser af egne forhold. Det samme gælder, hvis konflikten opstår efterfølgende, f.eks. som følge af at de to advokatvirksomheder, der repræsenterer sagens parter, fusionerer.</p>

<p>12.8 Advokatvirksomheder og andre samarbejder omfattet af 12.4 skal udarbejde skriftlige retningslinjer for håndtering af interessekonflikter. Dette gælder ikke enkeltmandsvirksomheder uden ansatte eller advokatselskaber, hvor kun én advokat udøver virksomhed. Retningslinjerne skal være egnede til at undgå interessekonflikter, til at opfange og identificere opståede konflikter på det tidligst mulige tidspunkt og indeholde en beskrivelse af fremgangsmåden, når en konflikt er identificeret. Retningslinjerne skal efter anmodning fremsendes til Advokatrådet.</p>		<p>Reglen opstiller en pligt for enhver advokatvirksomhed, hvori mindst to advokater driver virksomhed, til at have skriftlige retningslinjer for håndtering af interessekonflikter. Reglen opstiller ikke selvstændige krav til indholdet af disse retningslinjer eller – bortset fra krav om skriftlighed – krav til deres udformning.</p>
<p>13 Almene oplysningspligter 13.1 Advokaten skal af egen drift oplyse klienten om følgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) advokatens navn, adresse (herunder juridisk adresse) samt andre kontaktoplysninger, herunder telefonnummer og eventuel e-mail-adresse, og 2) navnet på den virksomhed, hvorfra advokaten udøver sin virksomhed, formen på virksomheden og CVR-nummeret, 3) at advokaten er beskikket af Justitsministeriet i Danmark, idet EU-advokater dog i stedet skal oplyse, at advokaten er registreret hos Advokatsamfundet, 4) at advokaten er en del af Advokatsamfundet, 5) at advokaten har tegnet ansvarsforsikring og stillet garanti efter de af Advokatsamfundet fastsatte regler, og at ansvarsforsikringen dækker al advokatvirksomhed, uanset hvor advokatvirksomheden udøves, 6) navn og eventuelt adresse på forsikringselskabet og garantistilleren. 		

<p>13.2 Advokaten skal på en klar og entydig måde af egen drift oplyse sin klient om eksisterende muligheder for offentlig eller forsikringsdækket retshjælp. Skal advokatens honorar udredes foreløbigt eller endeligt af det offentlige eller af et forsikringsselskab, skal advokaten, når han påtager sig opgaven, orientere sin klient om principperne for fastsættelse af honoraret og om de mulige konsekvenser for klienten.</p>		
<p>13.3 Advokaten skal af egen drift oplyse sin klient om, hvorvidt der anvendes aftaleklausuler om lovvalg og/eller værneting, og advokaten skal give klienten oplysninger om almindelige forretningsbetingelser, hvis sådanne anvendes.</p>		
<p>13.4 Advokaten skal oplyse om de i 13.1 og 13.3 nævnte forhold på en klar og entydig måde, men advokaten kan selv bestemme, hvordan det sker, herunder om oplysningerne skal meddeles klienten direkte eller gøres let tilgængelige for klienten på advokatens virksomhedsadresse ad elektronisk vej eller lignende. Oplysningerne i 13.1-13.3 skal gives eller gøres tilgængelige i forbindelse med indgåelsen af en skriftlig aftale om ydelse af bistand. Hvis der ikke foreligger en skriftlig aftale, skal oplysningerne gives eller gøres tilgængelige, inden bistanden ydes.</p>		
<p>13.5 Hvis advokaten samarbejder med andre om ydelse af bistand, skal advokaten efter anmodning fra</p>		

<p>klienten oplyse om de foranstaltninger, som advokaten har truffet for at undgå eventuelle interessekonflikter.</p>		
<p>13.6 Advokaten skal efter anmodning fra klienten oplyse, at advokaten er omfattet af Advokatsamfundets tilsyns- og disciplinærsystem og af reglerne om god advokatskik, jf. rpl. § 126, samt oplyse om eksistensen af de advokatetiske regler.</p>		
<p>13.7 Advokaten skal efter anmodning fra klienten oplyse klienten om de regler, der særligt gælder for udøvelse af advokaterhvervet, og hvordan klienten får adgang til reglerne, f.eks. ved at henvise til www.advokatsamfundet.dk.</p>		
<p>14 Opdrags- og prisoplysninger i erhvervsforhold 14.1 Når klienten handler inden for sit erhverv, skal advokaten i forbindelse med indgåelsen af aftalen om bistand af egen drift og på klar og entydig måde oplyse klienten om de vigtigste elementer i den påregnede bistand, medmindre dette allerede fremgår af sammenhængen. Hvis advokaten på forhånd har fastsat et bestemt honorar, skal advokaten i forbindelse med indgåelsen af aftalen om bistand af egen drift og på klar og entydig måde oplyse om honorarets størrelse. Hvis der ikke foreligger en skriftlig aftale, skal oplysningerne i 1. og 2. pkt. gives eller gøres tilgængelige, inden bistanden ydes.</p>		
<p>14.2 Hvis det ikke er muligt på forhånd at beregne</p>		

<p>honorarets størrelse, skal advokaten på klientens anmodning enten angive den måde, hvorpå honoraret vil blive beregnet, eller give et begrundet overslag. Advokaten skal desuden oplyse om de forventede udlæg, herunder afgifter til det offentlige.</p>		
<p>14.3 Afgiver advokaten et overslag, skal klienten så tidligt som muligt orienteres, hvis det samlede honorar forventes at overstige det beløb, der er angivet i overslaget.</p>		
<p>14.4 Indgås der aftale om yderligere bistand i sagen, finder 14.1-14.3 tilsvarende anvendelse på sådan aftale.</p>		
<p>15 Opdrags- og prisoplysninger i forbrugerforhold 15.1 Når klienten er forbruger, skal advokaten i forbindelse med indgåelsen af aftalen om bistand af egen drift og på klar og entydig måde skriftligt og direkte til klienten oplyse klienten om de vigtigste elementer i den påregnede bistand og, hvis advokaten på forhånd har fastsat et bestemt honorar, om størrelsen af det honorar, advokaten agter at beregne sig.</p>		<p>Manglende iagttagelse indebærer efter nævnspraksis ud over en bøde, at advokaten har bevisbyrden for sit opdrag og omfanget heraf, og at honoraret vil blive fastsat på grundlag af, hvad klienten har været berettiget til at antage herom, jf. herved afsnit 16.1.</p>
<p>15.2 Hvis det ikke er muligt på forhånd at beregne honorarets størrelse, skal advokaten i forbindelse med indgåelsen af aftalen om bistand af egen drift og på klar og entydig måde skriftligt og direkte til klienten enten angive den måde, hvorpå honoraret vil blive beregnet, eller give et begrundet overslag.</p>		

<p>Advokaten skal desuden oplyse om de forventede udlæg, herunder afgifter til det offentlige.</p>		
<p>15.3 Afgiver advokaten et overslag, skal klienten så tidligt som muligt orienteres skriftligt, hvis det samlede honorar forventes at overstige det beløb, der er angivet i overslaget. Advokaten skal af egen drift orientere klienten direkte herom på en klar og entydig måde.</p>		
<p>15.4 Indgås der aftale om yderligere bistand i sagen, finder 15.1-15.3 tilsvarende anvendelse på sådan en aftale.</p>		
<p>16 Honorarforhold 16.1 Rimeligt honorar En advokat må ikke kræve højere honorar for sit arbejde end, hvad der kan anses for rimeligt, jf. rpl. § 126, stk. 2. Det samme gælder for acontohonorar. Honoraret, herunder et aftalt honorar, fastsættes efter et skøn under hensyn bl.a. til sagens betydning og værdi for klienten, sagens udfald, arten og omfanget af det arbejde, advokaten har udført og det med sagen forbundne ansvar.</p>		
<p>16.2 Resultatbaseret honoraraftale En advokat må ikke indgå honoraraftaler om vederlæggelse af en andel af det udbytte, der måtte opnås ved gennemførelse af en sag (pactum de quota litis).</p>		<p>Reglen ændrer ikke ved, at sagens udfald er et anerkendt honorarparameter, jf. 16. afsnit 1, således at det forhold, at sagen får et gunstigt udfald for klienten, i sig selv kan begrunde, at advokaten beregner sig et højere honorar for sin bistand, end hvis sagen var endt med et resultat, der var mindre gunstigt. Det afgørende er, at der ikke må være en direkte korrelation mellem sagens udfald for klienten og størrelsen af honorar.</p>

<p>16.3 Oplysning om honorar Klienten skal have oplysning om ethvert honorar, advokaten beregner sig.</p>		
<p>16.4 Afregningen Afregning skal foretages uden unødigt ophold. Afregningen skal indeholde den efter forholdene fornødne beskrivelse af det arbejde, som kræves honoreret. Advokaten må foretage modregning, når advokaten har faktureret klienten, medmindre der foreligger særlige forhold, der gør, at modregning vil være urimelig.</p>		
<p>16.5 Provisioner mv. Provision, rabatter og lignende modtaget fra tredjemand i forbindelse med behandlingen af klientens sag skal ubetinget godskrives klienten.</p>		
<p>16.6 Depositum Advokaten må ikke kræve et depositum, der overstiger, hvad der ved et forsigtigt skøn må antages at være et rimeligt honorar. Reglerne om forrentning af betroede midler finder anvendelse på deposita.</p>		
<p>16.7 Honorardeling med ikke-advokater En advokat må ikke indgå aftale om deling af sit honorar med nogen, der ikke er advokat. En advokat må dog betale honorar, provision, eller andet vederlag til overdrageren af en advokatvirksomhed.</p>		
<p>16.8 Procesomkostninger Advokaten skal arbejde for en løsning på klientens</p>		

sag for de lavest mulige omkostninger under hensyn til klientens ønsker og instrukser.		
16.9 Procesovervejelser Advokaten bør på passende tidspunkter foreslå klienten at overveje at indgå forlig eller henvise sagen til mediation eller lignende.		
16.10 Henvisningshonorarer En advokat må hverken af kolleger eller andre kræve eller modtage honorar, provision eller andet vederlag for at henvise eller anbefale en klient. Tilsvarende må en advokat ikke betale honorar, provision eller andet vederlag for henvisning af en klient.		
17 Grænser for advokatens bistand 17.1 En advokat må ikke ved udførelse af en sag gå videre, end berettigede hensyn til varetagelse af klientens interesser tilsiger. Advokaten må ikke foretage unødige retsskridt eller søge klientens interesser fremmet på utilbørlig måde		
17.2 En advokat må ikke modvirke tilkaldelse af en anden advokat og bør efter omstændighederne opfordre modparten til at søge advokat. Advokaten må ikke fortrænge en advokat fra en sag.		
17.3 En advokat må ikke i en konkret sag henvende sig direkte til nogen, som i sagen er repræsenteret af anden advokat, uden dennes samtykke. Det gælder dog ikke, hvis henvendelsen sker til berettiget varetagelse af en klients eller egne interesser, eller		

<p>vedkommende anden advokat trods påmindelse ikke foretager, hvad han efter god advokatskik har pligt til. Advokaten skal i alle tilfælde samtidig eller uden ugrundet ophold underrette den anden advokat om enhver sådan henvendelse.</p>		
<p>17.4 En advokat må ikke optage eller medvirke til optagelse af telefonsamtaler eller andre kommunikationer på lydbånd eller lignende, uden at den anden part eller de andre deltagere på forhånd har samtykket i optagelsen.</p>		
<p>18 Advokatens forhold til retten m.fl. 18.1 Advokaten skal udføre sit hverv under respekt for retten og andre myndigheder. Advokaten må ikke forhindre, at sagen behandles og afgøres efter de regler, der gælder herom.</p>		
<p>18.2 Advokaten skal respektere processens og forhandlingens kontradiktoriske princip. Advokaten må ikke uden forudgående eller samtidig meddelelse til modparten rette henvendelse om sagen til dommeren eller andre, der behandler tvister, eller forsyne disse med bilag, notater eller dokumenter. Advokaten skal senest samtidig forsyne modparten med kopi af det således fremsendte.</p>		
<p>18.3 En advokat, der repræsenterer en part i en retssag, kan kontakte et vidne forud for vidneafhøringen for at klarlægge, hvad vidnet kan forklare og for at sætte vidnet i stand til at forberede sig på vidneafhøringen.</p>	<p>Henvendelse til vidner Bestemmelsen i punkt 18.3 indeholder helt overordnede vejledende regler, som er udarbejdet i overensstemmelse med praksis.</p>	

<p>En advokats dialog med et vidne skal altid ske på en måde, der er egnet til at understøtte, at vidnet så korrekt som muligt bidrager til sagens oplysning. En advokat skal i forbindelse med enhver henvendelse til et vidne forud for vidneafhøringen sikre, at vidnet er bekendt med, at vidnet ikke har pligt til at udtale sig til advokaten.</p> <p>Når det er påkrævet, skal advokaten orientere modpartens advokat om den kontakt, advokaten agter at tage eller har haft med et vidne. Sådant information skal navnlig gives, hvis vidnet har en særlig relation til modparten. Der vil normalt ikke være behov for en orientering af modparten, hvis advokaten har ført vidnet i en forudgående instans, hvis vidnet er ansat hos den part, advokaten repræsenterer, eller hvis parten har en anden særlig tilknytning til vidnet. Det forhold, at et vidne føres af modparten, påvirker ikke i sig selv advokatens adgang til at kontakte et vidne.</p>	<p>Advokatrådet har med bestemmelsen villet gøre opmærksom på problemstillingerne omkring vidnekontakt forud for indenretlig vidneafhøring. Den viser, at det er tilladt for en advokat at tale med vidner forud for vidneafhøringen, at det skal ske under iagttagelse af nogle forholdsregler og at der, når det er "modpartens vidne", i visse tilfælde skal gives forudgående meddelelse om kontakten til modpartens advokat.</p> <p>Advokatrådets beslutning om nu at medtage en bestemmelse om rammerne for dialog med vidner i AER er til dels inspireret af den debat om emnet, som fandt sted såvel under som efter Nordisk Juristmøde 2008.</p> <p>Formuleringen af bestemmelsen er i øvrigt delvist inspireret af den retstilstand, som fremgår af Højesterets dom, gengivet i UfR2010.2711H.</p>	
<p>19 Advokatens respekt for forligsforhandlinger Har en part forud for eller under en verserende retssag, voldgift eller anden tvisteløsning tilbudt forlig, må modpartens advokat ikke over for den afgørende instans fremlægge eller på anden måde oplyse om forslaget uden udtrykkeligt samtykke fra modparten.</p> <p>Advokaten må gerne fremlægge og oplyse om forligsforslag fra egen klient.</p>		